

Department of English and American Studies

Philosophical Faculty, Palacký University
Křížkovského 10, 771 80 Olomouc, Czech Republic
telephone: +420 68-5633103, fax: +420 68-5633101
<http://www.upol.cz/resources/English>

Posudek na disertační práci
Máří Šikolové

Zjišťování výsledků vzdělávání v anglickém jazyce (UK, Praha 2007)

Disertační práce Máří Šikolové se zabývá teorií a praxí testování znalostí anglického jazyka. V úvodní části jde především shrnutí teoretických východisek a seznámení se základními typy testovacích technik. Studie přitom vychází z analýzy dnešního stavu testování studijních výsledků v oblasti výuky angličtiny na především na středních školách v Česku. Potom podrobně probírá význam jednotlivých řečových dovedností a možných požadavků na stupeň jejich osvojení. Rozebírá druhy testů, jejich přednosti a nedostatky s ohledem na testovanou úroveň, náročnost tvorby a hodnocení, úroveň, spolehlivost získaných výsledků a řadu dalších kritérií. S ohledem na teoretické základy zde zmíněné hodnotí také některé mezinárodní jazykové testy. Především v této teoretické části práce kandidátka uvádí názory badatelů na danou problematiku a vzhledem k tématu cituje soudobé autory především angloamerické.

V další části práce se kandidátka věnuje konkrétní analýze dokumentu. *Katalog požadavků ke společné části maturitní zkoušky* (MŠMT, 2000). Tento dokument je východiskem k nově připravované koncepci maturitní zkoušky. Autorka podrobně komentuje klady a zápory katalogu s ohledem na kritéria, která definovala v teoretickém úvodu své studie. Navíc uvádí a shrnuje získané komentáře a připomínky konkrétních uživatelů, tj. učitelů, kteří testy aplikovali v praxi. V poslední, zcela původní a nejrozsáhlejší části práce, kandidátka navrhuje vlastní verzi alternativního (modifikovaného) katalogu a zdůvodňuje její přednosti. V jednotlivých podkapitolách rozebírá úroveň a techniky testu v oblasti všech jazykových dovedností i znění (srozumitelnost) katalogu samého. Na závěr poskytuje návrhy konkrétních testů a metodiku jejich hodnocení. Nepochybným přínosem studie je také slovníček pojmů a souhrn relevantní literatury.

Pokud jde o konkrétní kritéria hodnocení, zmiňuji je v následujících odstavcích.

1. Aktuálnost zvoleného tématu: správná konstrukce a zadávání jazykových testů v průběhu vzdělávacího procesu jsou v současné době velmi aktuálním tématem. Maturitní zkoušky jsou problematikou téměř celospolečenskou. Mimořádný zájem jim věnují učitelé a žáci a absolventi středních škol, protože výsledky mohou být použity pro přijímací řízení na školy vyššího typu anebo sloužit jako vodítko pro budoucího zaměstnavatele. Přes nepochybný význam nemá bádání v teoretické ani praktické oblasti jazykového testování v Česku dlouhou tradici a aplikace moderních metod je nutná především s ohledem na budoucnost.

2. Úroveň naplnění zamýšleného cíle: V teoretické části poskytla autorka dostatečně reprezentativní přehled současných pohledů na hlavní oblasti jazykového testování v dané jazykové oblasti. V oblasti praktické analyzovala existující užívaný materiál (katalog) a na základě zjištěných nedostatků navrhla jeho alternativní verzi. Funkčnost svého návrhu ověřila vytvořením užitím ukázkového testu a dva subtesty aplikovala přímo v praxi. Studie uvádí jak testy, tak výsledky a jejich hodnocení, čímž dokazuje použitelnost návrhu.

3. Zvolené metody: standardní pro výzkum v dané oblasti: vychází z relevantní teorie, používá reálná data, která kvantitativně i kvalitativně vyhodnocuje a empiricky ověřuje závěry formou pohovorů, dotazníků i aplikace produktu. Metody plně odpovídají také cíli práce.

4. Přínos práce: V teoretické části kandidátka tvůrčím způsobem aplikovala Bloomovu taxonomii technik jazykového testování. Přestože jde o teoretický rámec staršího data (jediná původní literatura je z roku 1969) jde o metodiku ověřenou, rozšířenou a obecně uznávanou. Autorka sledovala její rozvoj a uplatnění až do dnešní doby, uvádí přednosti zvolené taxonomie oproti jiným a přehledně shrnuje celkový rámec i jednotlivé pojmy (s velmi vhodným použitím názorné grafiky). Na závěr připojila samostatně vytvořený výkladový slovníček pojmů jazykového testování s anglickými ekvivalenty (příloha P – 1). V praktické části je nepochybným přínosem jak analýza existujícího katalogu, tak jasný a konkrétní návrh a ověření katalogu nového.

5. Jaký má práce význam pro společenskou praxi: viz také 1. V současné době je aktuální potřeba zvýšení povědomí veřejnosti o jazykovém testování. Práce může přispět ke zdokonalení koncepce neustále odkládané celostátně srovnatelné maturitní zkoušky. Výsledky získané v praktické části poskytují základ pro další výzkum – umožňují dodatečné posouzení katalogu větší skupinou učitelů, případně žáků; zjištění dalších možných korelací mezi výsledky v jednotlivých subtestech. Práce je vhodným východiskem k vypracování a ověření systému ústního testování.

6. Jaký má práce význam pro rozvoj vědy: viz také 4. Teoretická část práce poskytuje nový pohled na aplikaci Bloomovy taxonomie v oblasti jazykového testování. Kandidátka poskytuje

ucelený a přehledný souhrn principů jazykového testování včetně testovacích technik, u nichž zmiňuje i vlastní hodnocení.

Celkové zhodnocení

Disertační práce je psána přehledným, kultivovaným jazykem. Neobsahuje žádné zásadní chyby (kromě zcela nepodstatných, jako např. různý formát u čísel stránek anebo např. chybné grafiky písma u anglického termínu na str. 116). Naopak, text je funkčně i esteticky vhodně členěný, logicky plynulý a doplňuje ho řada přehledných tabulek a schémat, která problematiku ilustrují a shmují.. Kandidátka projevila dostačující znalost zvoleného tématu a orientaci ve stavu a vývoji soudobého odborného bádání. Citovaná díla jsou relevantní a dostatečně reprezentativní. Jde nepochybně o práci původní a přínosnou.

Vzhledem k výše uvedenému plně doporučuji disertační práci k obhajobě.

V Olomouci

....

30. 4. 2007

Doporučuji, aby se autorka při obhajobě zaměřila na některá z níže uvedených problémů:

- a) Při sestavování univerzálních mezinárodních testů typu TOEFL apod. neberou autoři ohled na rodný jazyk studenta. Při maturitě na střední škole v Česku jsou studenti zpravidla Češi. Je si autorka vědoma některých rozdílů ve skladbě testu? (Nakolik lze v plném rozsahu přijímat mezinárodní testy a nakolik je vhodné reflektovat specifika konkrétní země?)
- b) Jaký je význam znalostí reálií u maturitní zkoušky? Jaký rozsah znalostí je vhodné předepisovat? Má jít o propojení s jinými obory studia (literatura, historie apod.) anebo se je vhodné zaměřit jen na samostatná témata věnovaná specifiku konkrétních (např. anglicky mluvících) zemí?
- c) Jaké jsou technické problémy se srovnatelností poslechových cvičení při celostátní aplikaci? (Jak zajistit srovnatelnou aparaturu, co se studenty handicapovanými apod.?)
- d) Pokud autorka považuje za nutné školení hodnotitelů testů, jaká by měla být podoba tohoto školení a jak si představuje jeho realizaci?
- e) Je možno její práci využít i pro tvorbu jiných testů než anglických?